KÂSIM BİN ASBAG BEYYÂNÎ

Tefsîr ve hadîs âlimi. Künyesi Ebû Muhammed'dir. 247 (m. 861)'de doğdu. 340 (m. 951) senesinde Kurtuba'da vefât etti. Bakıy bin Mahled, İbn-i Vadâh, Matraf bin Kays, Esbag bin Halîl, Abdullah bin Meysere ve diğer âlimlerden hadîs-i şerîf işitip, rivâyet etmiştir. Aslen Endülüslü olup, ilim tahsili için seyahatlere çıktı. Çok âlimle görüşüp, ilim öğrendi. Mekke'de Muhammed bin İsmail es-Sâig, Ali bin Abdülazîz'den; Irak'da Kâdı İsmail'den, İbn-i Ebî Heyseme'den, Muhammed bin İsmail Tirmizî'den, Ahmed bin Hanbel hazretlerinin oğlu Abdullah'dan, İbn-i Kuteybe'den, Haris bin Ebû Üsâme'den ve diğer âlimlerden ilim aldı. Mısır'da ise Muhammed bin Abdullah Emevî'den, Ebû Zinbag'dan, Ravh bin Ferec el-Mâlikî'den ve diğer âlimlerden ilim almıştır. İlim tahsili için önemli ilim merkezlerine gidip, oralarda zamanın meşhûr âlimlerinden ilim tahsilini tamamladı. Böylece ilimde iyi yetişip, âlim oldu. Endülüs'e çok ilim sahibi bir âlim olarak döndü. Kurtuba'da yerleşti. İlimdeki üstün vasfıyla, zamanında kendine müracaat edilen kadri yüce bir âlim idi.

Hadîs ilminde yüzbin hadîs-i şerîfi senetleriyle ezbere bilip, hafız derecesinde âlim idi. Tefsîr ve hadîs ilminden başka, fıkıh ve nahiv ilminde de âlim idi. Kendisinden; torunu Kâsım bin Muhammed, Abdullah bin Muhammed el-Belhî, Abdülvâris bin Süfyân, Abdullah bin Nasr, Muhammed bin Ahmed, Ebû Osman Sa'îd bin Nasr, Ahmed bin Kâsım, Kâsım bin Muhammed, Ebû Amr Ahmed bin Nasûr ve daha pekçok zât hadîs-i şerîf işitip rivâyet etmiştir.

Eserleri: "Ahkâm-ül-Kur'ân", "El-müctebâ fî ehâdîs-il Mustafâ", "En-Nâsih vel-Mensûh", "Garâib-i Hadîs-i Mâlik", "Müsned-i Hadîs-i Mâlik", "Birr-ül-Vâlideyn", "El-Ensâb" gibi eserleri vardır.

Rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden biri şudur.

Resûlullah (aleyhisselâm) buyurdu ki: "Bana mahsûs beş isim vardır: Ben, Muhammedim. Ben, Ahmedim. Ben, Mâhiyim ki, Allah, benimle küfrü yok eder. Ben Haşirim ki halk, kıyâmet günü benim izimce haşr olunacaktır. Ben Âkıbim ki, benden sonra peygamber yoktur."

1) Mu'cem-ül-müellifîn cild-8, sh. 95

2) Dîbâc-ül-müzehheb sh. 222

3) Tezkirât-ül-huffâz cild-3, sh. 853

4) Tabakât-ül-müfessirîn cild-2, sh. 251

5) Bugyet-üt-vuât cild-2, sh. 251